

GREȘELI DE UTILIZARE A UNOR PREPOZIȚII ÎN LIMBA ROMÂNĂ

VĂLCU Marcela, lector superior

Summary

This article addressed the use of the preposition in Romanian. Are the most frequent cases of confusion and deviation from the norm in the use of prepositions.

Prepoziția este o clasă de cuvinte relaționale, care funcționează ca instrumente gramaticale cu care se exprimă raportul de subordonare la nivel de propoziție. Din definiție, deducem o trăsătură esențială, care o deosebește de alte părți de vorbire: din punct de vedere semantic, prepoziția nu exprimă noțiuni, ci raporturi între cuvinte, fapt pentru care unitățile acestei clase sunt considerate de unii cercetători drept cuvinte vide.

În general, prepoziția „are un conținut semantic abstract, care se precizează în context și se realizează în semnificații variate, determinate de termenii sintagmei în care intră” [1, p.268]. Acest semantism vag al prepoziției face ca ea să apară în multe contexte, manifestându-și caracterul polisemantic (ex. „de” poate indica *materia* – rochie de mătase, vas de porțelan; *originea* – vin de Cotnari, gândac-de-Colorado; *destinația* unui obiect – mașină de cusut, rochie de mireasă) sau stabilind relații de sinonimie cu alte unități din această clasă (ex.: spre=către – vin spre/ către tine; de=din – ușă de/ din lemn; de=cu – urcior de/ cu vin; de=pentru – sodă de/ pentru mâncare), vorbindu-se, în acest caz, de o variație liberă între mijloacele de exprimare a relațiilor [1, p.277]. Există totuși în conținutul diferitor prepoziții un grad de abstractizare diferit. Dacă în cazul unor unități ca *lângă*, *sub*, *pe*, *în* care exprimă un raport spațial nu se poate contesta existența unui sens destul de „conturat”, chiar în afara contextului (*lângă* exprimă proximitatea, *pe* – ideea de suprapune, *în* – de încadrare, de poziționare înăuntru, *sub* – de poziționare dedesubtul unui obiect etc.), atunci în cazul altora conținutul lexical este mai greu de definit. De semantismul ei depind și posibilitățile combinatorii: s-a constatat că, cu cât sensul prepoziției este mai abstract, cu atât mai multe posibilități combinatorii înregistrează [2, p.122].

Limba română are un inventar destul de bogat și variat de prepoziții. Numărul mare de unități, specificul semantic (multiplele valori pe care le au unele dintre ele), precum și o oarecare asemănare formală fac uneori destul de dificilă folosirea acestui instrument gramatical și duc adesea la ezitări și abateri de la normă în utilizarea unor cuvinte din această clasă, la substituirea lor nepotrivită în context (*pentru* în loc de *la*, *cu* în locul lui *de*, *la* în loc de *în* etc.), la confuzii. Anume acest aspect va forma obiectul prezentei cercetări.

Un tip de greșală în utilizarea prepoziției ține omisiune . Din motive de economie de timp și de energie, vorbitorii trunchiază cuvintele, sintagmele, omițând (de aici și termenul *omisiune*) elemente de care consideră că se pot dispensa. Uneori însă aceste comprimări alterează mesajul, așa cum se poate vedea din exemplele următoare: *Vei fi în legătură cu cei dragi, prietenii sau partenerii de afaceri*. Conform normei, în construcții cu părți de propoziție coordonatoare, prepoziția trebuie repetată înaintea fiecărui termen coordonat. Doar când cuvintele coordonate formează o unitate, când au același determinant, se admite omisiunea prepoziției dinaintea fiecărui termen (*Am plătit cazarea*

pentru o zi și o noapte; Cadoul e pentru mama și tata; Filmul e despre dragoste și suferință). În enunțul dat s-ar cere ca după cuvântul *dragii* să fie repetată prepoziția *cu*, în caz contrar ar reieși că ceea ce urmează după virgulă este o apozitie, adică face o precizare cine anume sunt cei dragi, or partenerii de afaceri nu întotdeauna se numără printre *cei dragi*. Aici, se pare, autorul a avut intenția de a face o enumerare a tuturor persoanelor cu care se va putea lua legătura. Pentru următorul enunț trunchiat (*Condițiile naturale influențează îndeosebi asupra gradului de populare a teritoriului, activităților din agricultură, construcții.*), vom propune doar varianta recomandată: *Condițiile naturale influențează asupra gradului de populare a teritoriului, asupra activităților din agricultură și din construcții.* Exemple similare ar fi: *Sărbătoarea a trecut cu mult fast în România și multe mesaje și acțiuni de sensibilizare în Republica Moldova. Totodată, documentele cu semnături au fost depuse de analistul politic și un alt deputat. **Administrația a emis un ordin cu privire la disciplină și uniformă școlară. De ele, cu părere de rău, abundă presa scrisă.***

Este deranjantă omiterea prepoziției *de* la numeralele cardinale cu valoare adjectivală – un fenomen care se pare că ia amploare, fiind propulsat de emițătorii din mass-media. Iată doar câteva exemple: *Și tu poți beneficia de un credit de 60 mii lei! Au fost alocate doar 70 milioane lei. Procurați bilete la doar 99 euro! Au fost cumpărate 102 de troleibuze. O foaie de odihnă la mare costă 310 de euro.*

Cele mai frecvente confuzii se atestă în cazul prepozițiilor *din* – *dintre* și *între* – *dintre*, de aceea ne vom referi, în mod special, la specificul semantic și la regulile de utilizare a acestora.

Prepozițiile *dintre* și *din* pot exprima un raport partitiv (de desprindere a unui exemplar sau a mai multora dintr-un grup de obiecte asemănătoare). Anume această sinonimie a lor este cauza unor confuzii din partea vorbitorilor. Astfel, prepoziția *din* cu valoare partitivă se va folosi atunci când se indică detașarea dintr-o grupare privită ca un tot, ca o unitate, deci va fi urmată de un substantiv (sau de un substitut al substantivului), de regulă, la numărul singular (ex: *o parte din moștenire, câțiva din clasă, cinci din clasele primare*). Iar atunci când se exprimă selectarea dintr-o serie de elemente considerate ca individualități, deci urmează un substantiv sau un pronume la plural, se cere utilizarea prepoziției *dintre* (ex: *o parte dintre moștenitori, unul dintre noi*). *Unul din* (corect: *dintre*) *premiile oferite de Uniunea Scriitorilor a fost acordat colegului nostru. Ai vizitat cândva vreunul din* (corect: *dintre*) *statele baltice? Trei din* (corect: *dintre*) *cei zece participanți vor trece în etapa următoare a concursului. Cineva ar putea acum readuce la lumină unul din* (corect: *dintre*) *acele documente.*

Cât privește cazurile de substituie greșită a prepozițiilor *între* – *dintre*, exprimând un raport de reciprocitate, trebuie să se știe că se va folosi prepoziția *între* numai după un substantiv nearticulat sau însoțit de articol nehotărât (ex: *mică neînțelegere – o mică neînțelegere – mici neînțelegeri – niște mici neînțelegeri între colegi*). Prepoziția *dintre* cu sens de reciprocitate se utilizează doar după un substantiv articulat hotărât (ex. *neînțelegerea – neînțelegerile dintre colegi*). Acest tip de greșeală se atestă în exemplele următoare: *Este rezultatul unor negocieri dintre* (corect: *între*) *membrii alianței. În prezent sunt foarte frecvente conflictele între* (corect: *dintre*) *părinți și copii.*

O altă prepoziție frecvent „confundată” pentru sensul ei abstract este „pe”: *pe final de emisiune, au spus pe radio/ pe televizor, șef pe cei mici și, mai nou, scrieți pe caiete.* Ne vom referi

în continuare la greșeala cauzată de omisiunea acestei prepoziții din structura complementului direct exprimat prin pronumele relativ *care* (la acuzativ), unde prezența ei este obligatorie: *Haina care* (corect: *pe care*) *am cumpărat-o*; *Acesta este unicul lucru care* (corect: *pe care*) *l-a oferit statul*; *Număr anii care* (corect: *pe care*) *i-am trăit bine*; *Am consultat toți autorii care* (corect: *pe care*) *mi i-ai recomandat*; *Este un lucru care* (corect: *pe care*) *s-ar putea să vi-l aduceți aminte* etc.

În concluzie, menționăm că problema abordată nu este elucidată: există și alte situații de utilizare greșită a prepoziției, iar printre cauzele multiplelor și frecventelor abateri în utilizarea prepozițiilor, se remarcă, în primul rând, ignorarea normei și tribut plătit modei.

Bibliografie

1. Ciompec G., Dominte C., Forăscu N. ș.a. (coord. I. Coteanu). *Limba română contemporană. Fonetica. Fonologia. Morfologia*. București: EDP, 1985.
2. Nedelcu Isabela. *101 greșeli gramaticale*. București: Humanitas, 2012.